Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo dėl Europos bendrijos septintosios mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir demonstravimo veiklos pagrindų programos (2007–2013 m.) ir Pasiūlymo dėl Tarybos sprendimo dėl Europos atominės energijos bendrijos (Euratomas) septintosios branduolinių tyrimų ir mokymo veiklos pagrindų programos (2007–2011 m.)

COM(2005) 119 final/2 - 2005/0043 (COD) - 2005/0044 (CNS)

(2006/C 65/02)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos sutarties 95 straipsniu, 2005 m. balandžio 25 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo dėl Europos bendrijos septintosios mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir demonstravimo veiklos pagrindų programos (2007–2013 m.) ir Pasiūlymo dėl Tarybos sprendimo dėl Europos atominės energijos bendrijos (Euratomas) septintosios branduolinių tyrimų ir mokymo veiklos pagrindų programos (2007–2011 m.)*

Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2005 m. lapkričio 11 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Gerd Wolf, antrasis pranešėjas Antonello Pezzini.

422-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2005 m. gruodžio 14-15 d. (2005 m. gruodžio 14 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 123 nariams balsavus už ir 4 susilaikius.

Turinys:

1. Santrauka ir rekomendacijos

2. Įžanga

3. Svarbiausios Komisijos dokumento nuostatos

4. Bendrosios pastabos

5. Konkrečios pastabos

6. Programa EURATOMAS

1. Santrauka ir rekomendacijos

1.1 Lisabonos tikslai [1] yra susiję su Europos padėtimi pasaulinės konkurencijos sąlygomis. Esminis pasaulinės konkurencijos bruožas yra visuotinis lenktyniavimas didinant investicijas į mokslinius tyrimus ir plėtrą, kuriame dalyvauja ne tik tradicinės pramonės šalys (pvz., JAV, ES ir Japonija), bet ir naujos sparčiai stiprėjančios ekonomikos valstybės (pvz., Kinija, Indija, Brazilija, Korėja), kuriose darbo jėga yra gerokai pigesnė.

1.2 Būtent pakankamai remiami, veiksmingi ir pažangūs moksliniai tyrimai ir plėtra yra lemiamas pagrindas ir sąlyga siekti naujovių, konkurencingumo bei gerovės, taip pat kultūrinio vystymosi ir socialinių garantijų; investicijos į mokslinius tyrimus ir plėtrą daug stipriau didina ekonomikos pajėgumus. Tai atitinka ir 2002 m. Barselonoje [2] nustatytas 3 proc. tikslas, kuris, atsižvelgiant į pasaulinį lenktyniavimą, tiesa, reiškia „judantį taikinį“.

1.3 Europos bendrijos remiami moksliniai tyrimai ir plėtra iš esmės sukuria pridėtinę vertę. Jie atveria potencialą, kuris gerokai viršija atskirų valstybių narių galimybes ir jau sudarė sąlygas plėtoti Europos projektus, kurie yra pasaulinės svarbos. Jie daro lemiamą ir skatinantį poveikį valstybėms narėms būtinų ir platesnių nacionalinių mokslinių tyrimų programų reguliavimui ir integravimui, o tai reiškia išteklių sutelkimą. Jie sujungia Europos mokslinių tyrimų elitą, Europos pramonę ir subjektus, priimančius spendimus Europos lygiu. Jie yra Europos integracijos, sanglaudos ir tapatumo kūrimo varomoji jėga. Jie yra pagrindinis Europos mokslinių tyrimų erdvės elementas.

1.4 Komisijos pasiūlymas dabartines išlaidas padidinti ir šiems tikslams nuo šiol skirti beveik 8 proc. bendro Bendrijos biudžeto yra sveikintinas ir būtinas pirmas žingsnis teisinga linkme. Šis minimalus indėlis ateityje dar turi būti didinamas, stengiantis ne tik nesukelti pavojaus Europos, šiuolaikinio mokslo ir technikos lopšio, pozicijoms, bet ir jas išlaikyti ir stiprinti. Neįvykdžius šios sąlygos, Lisabonos tikslai net per ilgesnį laikotarpį yra nepasiekiami.

1.5 Tačiau ne tik šalies ekonomikos konkurencingumas, bet ir kultūrinių bei politinių vertybių puoselėjimas, jų įtaka ir dėl to atsirandantis patrauklumas investuotojams, mokslininkams ir inžinieriams („protų nutekėjimas“!) priklauso nuo mokslinių techninių pajėgumų. ES turi išlikti kompetentinga, pageidaujama bendradarbiavimo partnere ir neturi prarasti politinės svarbos pasauliniu mastu.

1.6 Atsižvelgdamas į tai, Komitetas kreipiasi į Europos Parlamentą, Europos Vadovų Tarybą, o ypač į valstybių narių valstybių ir vyriausybių vadovus, nes jie turi visiškai užtikrinti Komisijos pasiūlytas skubiai reikalingas investicijas į mokslinius tyrimus ir plėtrą ir neleisti joms tapti derybų dėl ES ateities bendro biudžeto žaidimo įrankiu ar auka. Šis sprendimas bus esminis Europos politikos pajėgumo vertinimo kriterijus, leisiantis teisingai nustatyti ateities kryptis.

---

[1] Tai pasakytina ir apie atnaujintos Lisabonos strategijos tikslus (Europos Vadovų Taryba, 2005 m. kovo 23 d.).

[2] Iki 2010 m. bendrosios ES išlaidos turi būti padidintos iki 3 proc. BVP, iš kurių 2/3 tenka privačiam sektoriui r. taip pat OL C 95, 2003 4 23

1.7 Be to, Komitetas kreipiasi į valstybių narių ir vyriausybių vadovus ir Europos pramonės įmones kviesdamas prisidėti prie mokslinių tyrimų programų ir pramonės mokslinių tyrimų priemonių, kad 3 proc. tikslas kuo greičiau būtų pasiektas.

1.8 Komitetas pritaria pagrindinei abiejų Komisijos pasiūlytų pagrindų programų (7PP ir 7PP–Euratomas) koncepcijai. Tai pasakytina ne tik apie jų teminį turinį ir struktūrą, bet iš esmės ir apie atskirų programos tikslų ir programos dalių subalansuotumą.

1.9 Komitetas pritaria paprogramių *Energetika*, *Saugumas* ir *Kosmosas* priėmimui. Užtikrinti pakankamą, nebrangų ir tvarų ES aprūpinimą energija yra viena svarbiausių ir pirmiausia spręstinų problemų. Reikia rasti pusiausvyrą tarp tvarumo, tinkamumo aplinkai ir konkurencingumo, ir šios problemos sprendimas – pakankamos apimties moksliniai tyrimai ir plėtra. Neseniai įvykdyti baisūs teroro išpuoliai parodė, kad yra būtina ypatinga sauga.

1.10 Daugelis spręstinų problemų yra bendros, jos būdingos daugeliui paprogramių, įskaitant humanitarinius ir ekonomikos mokslus. Šiais atvejais Komitetas rekomenduoja užtikrinti aukštesnio lygio koordinavimą ir būtinas tarpusavio sąsajas. Taip galėtų būti daroma įtaka dabartiniam biudžeto paskirstymui atskiroms paprogramėms. Tai taip pat yra susiję su mokslniams tyrimams ekonomikos mokslų srityje numatytą – gali būti – nepakankamą biudžeto dalį.

1.11 Komitetas pritaria Komisijos ketinimui supaprastinti administracines procedūras, siekiant sumažinti su jomis susijusias sąnaudas ir taip padidinti Europos mokslinių tyrimų programų veiksmingumą. Dabartinės darbo sąnaudos ir išlaidos, tenkančios paraiškų nagrinėjimo ir tvirtinimo procedūroms, yra per didelės ir sukelia problemų mokslo ir pramonės sričių naudotojams. Dalyviams turi apsimokėti dalyvauti Europos mokslinių tyrimų programoje, įvertinant su paraiškų pateikimu susijusią riziką. Tai ypač pasakytina apie smulkesnius dalyvius, tokius kaip MVĮ, arba mažesnes mokslinių tyrimų grupes, įsikūrusias universitetuose ir mokslinių tyrimų centruose.

1.12 Esminis aspektas – užtikrinti pakankamą paraiškos ir finansavimo būdų bei bendradarbiavimo struktūrų ir organizavimo būdų (priemonių) tęstinumą. Naujos priemonės, tokios kaip bendros technologijų iniciatyvos, turėtų būti pradedamos taikyti tik gerai apsvarstytos, pirmiausia – bandomajam laikotarpiui.

1.13 Atsižvelgdamas į lemiamą mažų ir vidutinių įmonių vaidmens svarbą Lisabonos procesui, Komitetas pritaria Komisijos ketinimui MVĮ dar labiau įtraukti į mokslinių tyrimų, plėtros ir naujovių diegimo procesą. Atsižvelgdamas į tai, Komitetas siūlo būtinu atveju dar padidinti šiam tikslui numatytą biudžetą, jei šiame dokumente nenagrinėjamai Konkurencingumo ir inovacijų pagrindų programai (2007–2013 m.), kuriai tenka svarbus rėmimo ir tarpininkavimo vaidmuo, nepakaktų numatytų lėšų.

1.14 Siekiant padidinti MVĮ, kurios buvo įsteigtos būtent kurti novatoriškus produktus, pagamintus naudojant sudėtingas technologijas, ir pateikti juos rinkai, sėkmės galimybes, be kita ko, būtinas pakankamas jų aprūpinimas pradiniu ir rizikos kapitalu, kad jos galėtų sėkmingai įveikti pirmuosius 5–10 veiklos metų.

1.15 Komitetas remia Jungtinio tyrimų centro (JTC) vaidmenį ir svarbų jo atliekamų užduočių spektrą daugelyje sričių, įskaitant ateities tendencijų analizę mokslinėje technologinėje, ekonominėje ir visuomeninėje srityje ir jo svarbą patariant politikos klausimais.

1.16 Kalbant apie daugelį kitų detalių pastabų ir rekomendacijų, Komitetas teikia nuorodą į išsamesnius šio nuomonės projekto 2, 4 ir 5 skyrius.

2. **Įžanga**

2.1 **Europos ekonominė, socialinė ir kultūrinė ateitis.** Tolesnę Europos raidą ir jos poziciją pasaulinėse politinės valdžios struktūrose visų pirma lemia konkurencija pasaulinėje rinkoje, kurioje vyrauja kintanti pramonės ir ekonomikos struktūra, padėtis darbo ir žaliavų rinkose. Šiuo atveju augimas, sėkmė ir ekonomikos pajėgumai – bei iš jų kylantis sugebėjimas užtikrinti socialines garantijas ir kultūrinę plėtrą – visų pirma priklauso nuo turimų žinių, taigi ir nuo investicijų į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą; investicijos į mokslinius tyrimus ir plėtrą daug stipriau didina ekonomikos pajėgumus.

2.2 **Pasaulinė konkurencijos padėtis**. Viena vertus, Europa konkuruoja su jau tradicinėmis pramonės šalimis, tokiomis kaip JAV, Japonija arba Rusija, kai ypač **JAV** ([3]) investicijos į visus moksliniams tyrimams ir plėtrai svarbius sektorius gerokai viršija atitinkamas ES investicijas ir taip nuolat didina jau esamą pranašumą. Kita vertus, Europa konkuruoja su greitai stiprėjančios ekonomikos valstybėmis, tokiomis kaip **Kinija, Indija, Brazilija,** Korėja ir kt.

([3]) Ypač svarbus indėlis yra reikšmingos ir skirtos ne tik moksliniams tyrimams karinėje srityje JAV gynybos biudžeto išlaidos moksliniams tyrimams ir plėtrai (*Department of Defense DoD*).

2.3 **Pasaulinis lenktyniavimas mokslinių tyrimų srityje.** Pastarosios išvardytos šalys, priešingai nei ES, turi ne tik gerokai **pigesnę darbo jėgą**, bet ir pasižymi greitai **augančiu moksliniu techniniu lygiu** bei reikšmingomis investicijomis į mokymą, mokslinius tyrimus ir plėtrą. Todėl ES bus vis sunkiau dėl daug didesnio darbo užmokesčio bei socialinių ir aplinkosaugos standartų užsitikrinti mokslinį techninį pranašumą ir atitinkamai pranašesnius produktus ir metodus. Taigi Europa privalo daryti viską, kad nepralaimėtų jos ateičiai lemiamą reikšmę turinčių **pasaulinių lenktynių**, kuriose didinamos investicijos į mokslinius tyrimus ir plėtrą.

2.4 **Bendras vertinimas ir patrauklumas – tarptautinis bendradarbiavimas.** Nuo mokslinių techninių pajėgumų priklauso ne tik ekonominis konkurencingumas ir dėl to atsirandandis patrauklumas investuotojams, mokslininkams ir inžinieriams („protų nutekėjimas“!), bet ir kultūrinis bei politinis vertinimas ir įtaka. ES turi išlikti svarbia, pageidaujama bendradarbiavimo partnere ir neturi prarasti politinės svarbos pasauliniu mastu.

2.5 **Lisabonos strategija.** Todėl Lisabonos Europos Vadovų Taryba (2000 m. kovo mėn.) nusprendė padaryti Sąjungą konkurencingiausia ir dinamiškiausia, į žinias orientuota pasaulio ekonomine erdve ([4]). Nuo to laiko Lisabonos strategijos įgyvendinimas ir į ją įtrauktas tikslas sukurti stiprią Europos mokslinių tyrimų erdvę yra aiški esminė Europos politikos dalis. **Barselonos** Europos Vadovų Taryba (2002 m. pavasaris) kiekybiniu požiūriu nustatė mokslinių tyrimų rėmimo tikslus: iki 2010 m. bendrosios ES išlaidos turi būti padidintos iki 3 proc. BVP, iš kurių 2/3 tenka privačiam sektoriui (**3 proc. tikslas**). Tačiau Komitetas atkreipia dėmesį, kad, atsižvelgiant į pasaulines lenktynes, investicijų srityje šis tikslas yra „judantis taikinys“; kas per vėlai jį pasiekia, tas ir toliau atsilieka.

2.6 **Poreikis kurti stiprią Bendrijos mokslinių tyrimų programą.** Europos Sąjungos remiami moksliniai tyrimai ir plėtra ne tik papildo valstybių narių mokslinių tyrimų programas, bet ir iš esmės lemia pridėtinės vertės kūrimą. Programa atveria potencialą, kuris gerokai viršija atskirų valstybių narių galimybes ir jau sudarė sąlygas plėtoti Europos projektus, kurie yra pasaulinės svarbos ([5]). Ji daro lemiamą ir skatinantį poveikį valstybėms narėms būtinų ir platesnių nacionalinių mokslinių tyrimų programų reguliavimui ir integravimui. Ji atitinka tarptautinį mokslo, mokslinių tyrimų ir gamybos pobūdį ir tam būtiną tarptautinę darbo rinką.

2.7 **Europos integracijos ir sanglaudos katalizatorius.** Šiuo tikslu Bendrijos moksliniai tyrimai ir plėtra sujungia Europos mokslinių tyrimų elitą, Europos pramonę ir subjektus, priimančius spendimus Europos lygiu. Ji yra svarbus Europos integracijos, sanglaudos ir tapatumo kūrimo varomoji jėga.

2.8 **Komisijos pasiūlymai.** Komisijos pasiūlymai skirti su turiniu ir finansavimu susijusioms priemonėms, kurios yra skubiai būtinos Bendrijos teikiamai paramai moksliniams tyrimams ir plėtrai ir siekiant Lisabonos strategijos tikslų. Nepaisant padidėjimo, ji vis dar apima tik santykinai mažą dalį, t. y. vos 8 proc. 2007–2013 m. laikotarpiui pasiūlyto bendro ES biudžeto.

2.9 Komisijos pasiūlymai yra susiję su čia nenagrinėjamu pasiūlymu dėl **Konkurencingumo ir inovacijų pagrindų programos (2007–2013 m.)** sudarymo. Ši programa ypač galėtų perimti **tarpininkės** tarp čia pateiktos pagrindų programos ir reikalingų daugelio **MVĮ** inovacinių procesų **vaidmenį**.

2.10 **Esminis prioritetų nustatymo kriterijus**. Todėl tai yra lemiamas esminis Europos politikos rimtumo, gebėjimo ir patikimumo kriterijus, nepriklausomai nuo to, ar Parlamentas, Taryba ir, kalbant apie finansinę perspektyvą, ypač valstybės narės pritars pasiūlytoms priemonėms ir suteiks būtiną prioritetą (žr. šia tema taip pat nuo 4.4 iki 4.5 punkto).

3. Svarbiausios Komisijos dokumento nuostatos

3.1 Europos bendrijos septintoji mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir demonstravimo veiklos pagrindų programa (2007– 2013 m.), toliau vadinama **7PP**, palyginti su jos pirmtakėmis, pasižymi šiomis savybėmis:

— Nuo pat pradžių apima 25 valstybių narių Europą.

— Trunka dvejais metais ilgiau.

— Numatytas žymiai didesnis bendras biudžetas, taip pat ir metinis biudžetas.

— Aiškiai ir suprantamai suskirstytos pasiūlytos programos ir programų dalys.

— Kaip naujos svarbios programos dalys įtraukti moksliniai tyrimai energetikos, saugumo ir kosmoso srityse.

3.2 Priešingai nei 7PP, Europos atominės energijos bendrijos (Euratomas) Septintosios branduolinių tyrimų ir mokymo veiklos pagrindų programos (2007–2011 m.), toliau vadinamos **7PP-Euratomu,** laikotarpis lieka toks pats, tačiau, žinoma, ji apima taip pat 25 valstybių narių Europą.

3.3 **7PP pagrindų programą** turi sudaryti keturios konkrečios programos, atitinkančios keturis pagrindinius Europos mokslinių tyrimų politikos tikslus:

— **Bendradarbiavimas**

Ši programos dalis, kuriai skirta apie 61 proc. biudžeto lėšų, sudaro didžiausią **7PP** dalį. Turi būti remiamas tarpvalstybinis bendradarbiavimas mokslinių tyrimų veiklos srityje, įskaitant bendradarbiavimą tarp ES ir trečiųjų šalių.

([4]) 2005 m. kovo mėn. Briuselio Europos Vadovų Taryba aiškiai patvirtino ir detalizavo šį tikslą savo sprendime dėl Lisabonos strategijos atnaujinimo.

([5]) Sėkmingo Europos bendradarbiavimo pavyzdžiai: ARIANE, AIRBUS, CERN, ESO, GALILEO; JET/ITER.

— **Idėjos**

Vadovaujant savarankiškai Europos mokslinių tyrimų tarybai Europos lygiu turi būti remiami „nežinomų sričių moksliniai tyrimai“. Jie gali apimti visas mokslo, įskaitant humanitarinius mokslus, ir technologijų sritis.

— **Žmonės**

Mokslo darbuotojų mokymąsi ir kilimą tarnyboje remianti veikla, vadinama Marijos Kiuri veikla, turi būti sustiprinta ir išplėsta, įskaitant glaudesnius ryšius su nacionalinėmis sistemomis.

— **Pajėgumai**

Turi būti remiami pagrindiniai Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų pajėgumų aspektai: mokslinių tyrimų infrastruktūra; MVĮ skirti moksliniai tyrimai; į mokslinius tyrimus orientuotos regionų grupės; viso mokslinių tyrimų potencialo realizavimas „konvergencijos“ regionuose; su „mokslas visuomenėje“ tema susiję klausimai; tarptautinio bendradarbiavimo „horizontalioji“ veikla.

— **Jungtinis tyrimų centras**

Be to, turėtų būti numatyta speciali programa, skirta Jungtinio tyrimų centro vykdomai nebranduolinei veiklai.

3.4 Bendrijos finansinio įnašo į Septintosios pagrindų programos biudžetą pasiūlyta bendra suma yra **72 726 mln. eurų**. Ši suma 2 straipsnio 2–6 pastraipose nurodytai veiklai paskirstoma taip:

Bendradarbiavimas	61,1 proc.
Idėjos	16,3 proc.
Žmonės	9,8 proc.
Pajėgumai	10,3 proc.
Nebranduolinė Jungtinio tyrimų centro veikla	2,5 proc.

3.5 **Programa *Bendradarbiavimas***, kuriai vykdyti yra pasiūlyta **44 432 mln. eurų** bendro biudžeto, sudaryta iš teminių ir prioritetinių paprogramių. Turi būti užtikrintas perėjimas tarp paprogramių ir sudaromos sąlygos taikyti kelias temas apimančius metodus. Programa apima šias devynias mokslinių tyrimų temas, kurios ES ribose turi būti nagrinėjamos bendradarbiaujant visoms šalims. Čia taip pat pateikiamas pasiūlytas procentinis biudžeto paskirstymas.

— Sveikata	18,7 proc.
— Maistas, žemės ūkis ir biotechnologijos	5,5 proc.
— Informacijos ir ryšių technologijos	28,5 proc.
— Nanomokslai, nanotechnologijos, medžiagų ir naujos gamybos technologijos	10,9 proc.
— Energetika	6,6 proc.
— Aplinka (įskaitant klimato kaitą)	5,7 proc.
— Transportas (įskaitant aeronautiką)	13,3 proc.
— Socialiniai ir ekonomikos mokslai ir humanitariniai mokslai	1,8 proc.
— Saugumas ir kosmosas	8,9 proc.

3.6 **7PP-Euratomas** apima dvi specialias programas.

3.6.1 Vienoje iš jų nagrinėjamos temos:

— **Sintezės energijos moksliniai tyrimai:** skirti plėtoti technologijas, sudarančias galimybę sukurti saugų, tvarų, tinkamą aplinkai ir ekonomišką energijos šaltinį ir

— **Branduolio dalijimasis ir radiacinė sauga**: skirti skatinti saugiai naudoti ir eksploatuoti branduolio dalijimąsi ir kitą radiacijos naudojimą pramonėje ir medicinoje.

3.6.2 Kita programa apima Jungtinio tyrimų centro vykdomą veiklą branduolinės energijos srityje.

3.6.3 Visa suma Septintajai pagrindų programai – Euratomui įgyvendinti 2007–2011 m. laikotarpiui yra **3092 mln. eurų**. Ši suma procentais yra paskirstoma taip:

a) Sintezės energijos moksliniai tyrimai	69,8 proc.
b) Branduolio dalijimasis ir radiacinė sauga	12,8 proc.
c) Jungtinio tyrimų centro branduolinė veikla	17,4 proc.

3.7 Čia išsamiai pateikiami ir paaiškinami pasiūlyti **paramos teikimo principai ir paramos priemonės**. Jie jau buvo pateikti paskelbtame Komisijos komunikate ([6]), dėl kurio Komitetas pateikė išsamią nuomonę ([7]).

4. **Bendrosios pastabos**

4.1 Komisijos pateiktas pasiūlymas yra labai išsamus dokumentas, apimantis reikšmingą mokslinių tyrimų ir plėtros programą su daugybe detalių, aspektų ir tarpusavio sąryšių. Todėl šioje nuomonėje neįmanoma nei tiksliai pateikti visų pasiūlytų programos dalių ir procedūrų, nei jų aptarti. Taigi detalizuotos **pastabos apsiriboja** aptarimu tik tų aspektų,

([6]) Mokslas ir technologijos: Raktas į Europos ateitį – Gairės dėl Europos Sąjungos mokslinių tyrimų rėmimo. COM(2004) 353 final.
([7]) OL C 157, 2005 6 28.

kuriems Komitetas teikia išskirtinį dėmesį. Jis pateikia nuorodas į savo ankstesnes rekomendacijas ([8]) dėl svarbių konkrečių temų ir pabrėžia, kad jos išlieka svarbios Septintajai pagrindų programai. Vėlesni pasisakymai bus paremti tolesnėmis Komiteto nuomonėmis dėl Komisijos komunikatų dėl *Specialių programų* ([9]) ir *Prieigos taisyklių* ([10]).

4.2 Komitetas mano, jog abiem programoms pasiūlytą **biudžetą,** kaip minimalų indėlį, būtina ateityje didinti, stengiantis ne tik nesukelti pavojaus Europos, šiuolaikinio mokslo ir technikos lopšio, pozicijoms, bet ir jas išlaikyti ir stiprinti. Jis tai laiko sveikintinu ir ypač būtinu pirmuoju žingsniu, siekiant, kad nors Bendrija priartėtų prie Europos valstybių ir vyriausybių vadovų viršūnių susitikime **Barselonoje** paskelbto politinio **3 proc. tikslo** ([11]).

4.3 **Neužtikrinus tinkamo finansinio aprūpinimo, 7PP ir 7PP–Euratomas negali įvykdyti Lisabonos strategijos keliamų uždavinių**; netgi kyla pavojus, kad Europa pasauliniame lenktyniavime dar labiau atsiliks. Moksliniai tyrimai ir plėtra yra naujovių kūrimo proceso, siekiant konkurencingų produktų ir metodų, išeities taškas ir varomoji jėga. Jie gali sukelti lavinos pobūdžio procesą, kuris turės įtakos ir ekonomikos dinamikai bei užimtumui.

4.4 Be to, Komisijos pasiūlymas yra aiškus ženklas valstybėms narėms taip pat sekti šiuo pavyzdžiu ir padaryti viską, kad ir nacionalinių biudžetų atžvilgiu kuo skubiau būtų pasiekiamas 3 proc. tikslas.

4.5 Todėl Komitetas mano, kad **bendras** pateiktų tvirtinti abiejų biudžetų **dydis** yra lemiamas Europos politikos, jos patikimumo ir gebėjimo vykdyti kriterijus. Būtent čia tiksliai paaiškės, ar iš tiesų Europos politika nustato **būtinus prioritetus** ir teisingai nustato kryptis, kad ES išvengtų nuosmukio pasauliniu lygiu ir galėtų įvykdyti Lisabonos tikslu išdėstytus pažadus.

4.6 **Kreipimasis.** Atsižvelgdamas į tai, Komitetas kreipiasi į Europos Parlamentą, Europos Vadovų Tarybą ir ypač į valstybių narių valstybių ir vyriausybių vadovus, nes jie **turi užtikrinti** Komisijos pasiūlytas, skubiai reikalingas **investicijas į mokslinius tyrimus ir plėtrą ir neleisti joms tapti derybų dėl ES ateities bendro biudžeto žaidimo įrankiu ar auka**. Priešingu atveju ne tik kiltų rimtų problemų, bet ir nebūtų įgyvendinti Lisabonos strategijos tikslai, nukentėtų Europos politikos įvaizdis ir patikimumas.

4.7 Be to, Komitetas kreipiasi į valstybių narių ir vyriausybių vadovus ir Europos pramonės įmones kviesdamas prisidėti prie pagal apimtį reikšmingesnių **nacionalinių mokslinių tyrimų programų** ir **pramonės mokslinių tyrimų priemonių**, kad 3 proc. tikslas kuo greičiau būtų pasiektas.

4.8 Komitetas pritaria **pagrindinei** abiejų Komisijos pasiūlytų pagrindų programų (7PP ir 7PP–Euratomas) **koncepcijai**. Tai pasakytina ne tik apie jų teminį turinį ir struktūrą, bet iš esmės ir apie atskirų programos tikslų ir programos dalių subalansuotumą.

4.9 Komitetas pritaria, kad Komisijos pasiūlyme yra įvertinta daugelis jo rekomendacijų arba jos itin rimtai apsvarstytos. Kalbant apie mokslinių tyrimų temas specialioje programoje *Bendradarbiavimas*, tai yra susiję su jo pareikšta nuomone, pvz., dėl **nanotechnologijų** ([12]), **biotechnologijų** ([13]), **sveikatos tyrimų** ([14]), **informacijos technologijų** ([15]), **energetikos tyrimų** ([16]) **(įskaitant sintezės energijos mokslinius tyrimus** ([17])**), kosmoso** ([18]) **ir saugumo tyrimų** ([19]). Šioje vietoje galima pakartoti, kad Komitetas teikia didelę reikšmę visoms šioms temoms ir atitinkamai remia jų nagrinėjimą. Komiteto pastebėti trūkumai ir požiūris dėl tam tikrų dalykų bus pateikti vėliau.

4.10 Nors Komitetas ir pasiūlė, beje, pagrįstai, **kosmoso ir saugumo mokslinius tyrimus** remti ir vykdyti ne pagal 7PP, tačiau jis taip pat mato pranašumų įtraukti juos į 7PP, tokių kaip, pvz., paprastesnis administravimas bei geresnis suderinimas ir sinergija su kitomis programos dalimis. Todėl dabar jis siūlo pamėginti, iš pradžių išbandyti šias programos dalis įtraukti į 7PP ir sukauptą patirtį, jei tai būtina, panaudoti darant išvadas atliekant vidurio laikotarpio įvertinimą arba PP8.

4.10.1 Į paprogramę *Kosmosas* įtraukta tema „Kosminiai taikymai Europos visuomenei“ yra susijusi su saugumo, aplinkos ir informacinių technologijų temomis kaip tipinė bendra tema (žr. 5 skyrių).

([8]) Šia tema žr. 14–21 išnašas.
([9]) COM(2005) 440–445 final.
([10]) Bus paskelbta artimiausiu laiku.
([11]) OL C 95, 2003 4 23.
([12]) OL C 157, 2005 6 28.
([13]) OL C 234, 2003 9 30; OL C 61, 2003 3 14; OL C 94, 2002 4 18.
([14]) OL C 74, 2005 3 23; OL C 133, 2003 6 6.
([15]) OL C 302, 2004 12 7.
([16]) OL C 241, 2002 10 7.
([17]) OL C 302, 2004 12 7.
([18]) OL C 220, 2003 9 16; OL C 112, 2004 4 30.
([19]) OL C 157, 2005 6 28.

4.10.2 Šiuo metu ypač aktualios **saugumo tyrimų** temos, tokios kaip „Apsauga nuo terorizmo ir nusikalstamumo“, „Infrastruktūrų ir komunalinių paslaugų įmonių saugumas“, „Sienų apsauga“, „Saugumas ir visuomenė“ ir kt., yra bendros temos ir humanitarinių ir socialinių mokslų srityje turėtų būti papildytos temomis „Konfliktų ir taikos tyrimai“ bei „Kultūros tyrimai“, kad būtų galima daugiau sužinoti apie konfliktų priežastis ir galimybes jų išvengti arba užkirsti jiems kelią. Ypač daug dėmesio turėtų būti skiriama **kovai su terorizmu** bei **masinio naikinimo ginklų** kontrolei (žr. taip pat 6.4.3 punktą).

4.11 Kalbant apie specialią **programą *Idėjos,*** Komitetas pritaria, kad buvo atsižvelgta į jo pateiktas rekomendacijas ([20]). Jos pirmiausia buvo susijusios su Europos mokslinių tyrimų tarybos, kuri turi būti sudaryta iš žymių, visame pasaulyje pripažintų mokslininkų, atliekamu šios programos nepriklausomu valdymu; Komitetas pakartotinai rekomenduoja, kad joje taip pat dalyvautų žymūs mokslininkai, dirbantys pramonės mokslinių tyrimų srityje. Todėl Komitetas dar kartą rekomenduoja Parlamentui ir Tarybai pritarti šiai naujai mokslinių tyrimų paramos rūšiai, kuri turėtų būti valdoma analogiškai, kaip tai daro, pvz., Medicininių tyrimų taryba (*Medical Research Council*, Didžioji Britanija) arba Vokietijos mokslinių tyrimų draugija (*Deutschen Forschungsgemeinschaft*, VFR).

4.11.1 Ši programa, skirta remti kompetenciją **visose mokslo ir technologijų srityse,** sukurs Europos pridėtinę vertę, padės didinti ES konkurencingumą pasauliniame kontekste. Komitetas ypač atkreipia dėmesį į tai, kad ([21]) *tik fundamentalūs moksliniai tyrimai laisvės ir nepriklausomybės sąlygomis, moksliniai tyrimai be suvaržymų, ir vis dėlto turintys ribas, gali tiekti svarbiausią žaliavą tolesnei gerovei: naujas žinias*. Pramonė ([22]) taip pat vertina fundamentalių mokslinių tyrimų svarbą ir juos remia.

4.11.2 Tai taip pat atitinka Komiteto ne kartą pareikštas rekomendacijas **inovacijų trikampyje, sudarytame iš pagrindinių mokslinių tyrimų, taikomųjų mokslinių tyrimų ir plėtros** (produktų ir procesų kūrimo)**,** esančioms visoms trims būtinoms kryptims suteikti atitinkamą svorį ir taip sukurti optimalias sąlygas pasiekti bendrą sėkmę. Vertinant kitu požiūriu, tai taip pat yra būtina, siekiant skatinti Komisijos pasiūlytą daugiadalykiškumą. Komitetas dar kartą atkreipia dėmesį į tai, kad **ribos tarp** pagrindinių mokslinių tyrimų, taikomųjų mokslinių tyrimų ir plėtros **sąvokų** jau visuomet buvo **neaiškiai apibrėžtos ir nepastovios,** todėl neturėtų būti dirbtinai pabrėžiamos administracinėmis priemonėmis.

([20]) OL C 110, 2004 4 30.

([21]) Citata iš tuometinio Vokietijos Federacijos Kanclerio Gerhard Schröder kalbos per 2005 m. vykusį Einšteino jubiliejaus minėjimą. Taip pat buvo pasakyta tokia mintis: *„Bet fundamentaliems moksliniams tyrimams kartu reikia būti užtikrintiems, kad galima veikti nesant tiesioginio panaudojimo galimybių daromo spaudimo ir pastovaus vertimo įrodyti tinkamumą“*.

([22]) The Economic Returns to Basic Research and the Benefits of University-Industry Relationships. A literature review and update of findings. Report for the UK Office of Science and Technology* by SPRU - Science and Technology Policy Research. Alister Scott, Grové Steyn, Aldo Geuna*, Stefano Brusoni, Ed Steinmueller, 2002.

4.12 Komitetas taip pat pritaria priemonių stiprinimui **Žmonių** srityje ir į ją įtrauktoje **Marijos Kiuri programoje**. Ši programa jau anksčiau pasitvirtino kaip išskirtinai sėkminga ir svarbi priemonė, siekiant parengti ir remti Europos mokslininkus bei siekiant sukurti mokslininkams iš viso pasaulio **patrauklesnę Europos mokslinių tyrimų erdvę**. Komitetas kartoja, kad mokslininkai yra ne tik naujų žinių kūrėjai, tačiau ir svarbiausi šių žinių nešėjai tarp šalių ir žemynų bei tarp mokslinių tyrimų organizacijų ir pramonės, taigi taip pat tarp mokslinių tyrimų ir taikymo.

4.12.1 Reikia ypač išskirti pastarosios programos dalių tikslus **mokymasis visą gyvenimą ir kilimas tarnyboje** bei **pramonės ir mokslo įstaigų sąsajos ir partnerystė.** Pirmasis tikslas skirtas jaunų mokslininkų kvalifikacijai ir ypač jų tolesniam profesiniam tobulėjimui, įskaitant jau didesnę patirtį turinčių mokslininkų tolesnį tobulėjimą (žr. taip pat toliau pateiktą punktą), šios svarbios užduoties antrasis tikslas skirtas ilgam laikui sukurti ir remti bendradarbiavimo tarp aukštųjų mokyklų įstaigų ir pramonės įmonių, ypač MVĮ, programas, taigi remti minėtą inovacijų trikampį. Todėl ypač turėtų būti remiamas **mobilumas tarp valstybinio ir privačiojo sektoriaus**. Tai taip pat turėtų apimti mobilumą ir partnerystę, pvz., su žemės ūkiu arba politinėmis institucijomis.

4.12.2 Taigi Komitetas kartu nagrinėja ir **pagrindinę universitetų**, kaip **mokslinių tyrimų ir mokymo institucijos**, **funkciją**. Kad būtų įmanoma atlikti jiems patikėtus uždavinius, materialinė ir techninė universitetų bazė, jų personalo biudžetas ir jų organizacinė struktūra turi atitikti šį tikslą (žr. taip pat 4.15.4 punktą). Tai yra didžiausias trūkumas, ypač palyginti su aukščiausio lygio universitetais, pvz., JAV. Todėl Komitetas pritaria, kad Komisija parengtų komunikatą šiuo svarbiu klausimu, dėl kurio Komitetas pareikš savo nuomonę. Čia pateikiamas tik 7PP svarbus požiūris, kad turi būti numatytos finansavimo priemonės, kurios yra priderintos prie tipinės universitetų vykdomų projektų apimties.

4.13 Be to, Komitetas pritaria Komisijos pastangoms sukurti nuoseklų **„Europos mokslininko“ profesinį portretą**, tuo tikslu sukurti patikimą karjeros kelią ir prie jo priderinti bendrosios rinkos taisykles. Komitetas jau anksčiau atkreipė dėmesį į tai ([23]), kad žmogiškasis kapitalas yra jautriausi ir brangiausi mokslinių tyrimų ir plėtros ištekliai ir kad jis remia Komisijos pastangas plėtoti ir puoselėti žmogiškuosius išteklius. Komitetas visiškai pritaria Komisijai, kad būtina pagerinti ne tik asmeninių tyrinėtojų darbo sutarčių sudarymo sąlygas, bet ir kiekvienai mobilumo rūšiai svarbų visų socialinių garantijų ir pensinio draudimo dalių pritaikymą (perdavimą).

([23]) Žr. šia tema taip pat OL C 110, 2004 4 30.

4.13.1 Jei nepavyks gabiems jauniems mokslininkams pasiūlyti **patrauklaus ir gerai planuojamo karjeros kelio** (JAV: ***tenure-track***), jie atliks mokslinius tyrimus už Europos ribų arba susidomės kitomis veiklos sritimis. Mokslininkų mobilumas būtinas ir pageidautinas ne tik Europoje, bet ir tarp ES bei daugelio kitų šalių; todėl, žinoma, negalima prarasti pačių gabiausiųjų („smegenų nutekėjimas“). Ypatingas aspektas svarbaus šeimos tvirtumo prasme yra „abiejų karjeros siekiančių sutuoktinių porų“ galimybė.

4.13.2 Komitetas taip pat pateikia nuorodą į 2005 m. kovo 11 d. Komisijos dėl **Europos mokslininkų chartijos** ([24]) ir elgesio kodekso įdarbinant tyrinėtojus pateiktas rekomendacijas, kurios turi padėti siekti pirmiau minėtų tikslų. Jis ypač pritaria jose pareikštoms mintims ir daugeliui konkrečių detalių, padedančių pasiekti tikslus. Todėl jis apgailestauja, kad pasiūlytos taisyklės kai kuriuose punktuose yra pernelyg plačios, todėl apsunkinamas taisyklių ir iš esmės teisingo jų taikymo priėmimas mokslinėje bendruomenėje. Kai kurias pasirinktas formuluotes ir rekomendacijas jis laiko netgi klaidinančiomis, bent jau neaiškiomis arba neteisingai suprantamomis ([25]). Tai, tarp kitko, gali apsunkinti procedūrų supaprastinimą (žr. kitą punktą) arba dėl to galima priimti klaidingus sprendimus. Todėl Komitetas siūlo pasitaikius progai atitinkamai patobulinti svarbią taisyklių visumą.

4.14 Komitetas taip pat pritaria Komisijos paskelbtam planui, pavadintam antrašte „**Supaprastinimas**“, supaprastinti daugelį priemonių ir potvarkių, skirtų paraiškų teikimo ir sprendimų priėmimo procedūroms, ir taip žymiai palengvinti pareiškėjų naštą. Dabartinės nemažos su paraiškų teikimo ir asignavimų skyrimo procedūromis susijusios darbo sąnaudos ir išlaidos yra viena iš pagrindinių kliūčių mokslo ir pramonės sričių naudotojams. Tai ypač pasakytina apie MVĮ ir jų didelį inovacijų potencialą bei mažesnes tyrinėtojų grupes universitetuose. Moksliniams tyrimams palankesnės procedūros gerokai padidintų paramos Europos moksliniams tyrimams veiksmingumą ir taip Europos piliečių akyse padėtų pagerinti „Briuselio įvaizdį“ – nors ir tenka apgailestauti, bet šiuo metu jis laikomas biurokratiniu ir pernelyg reguliuojančiu. Komitetas primena apie savo ankstesnes rekomendacijas šiuo klausimu ir pritarimą Marimon pranešimui ([26]). **Dalyviams turi apsimokėti dalyvauti Europos mokslinių tyrimų programoje, įvertinant su paraiškos pateikimu susijusias išlaidas ir riziką!**

4.14.1 Komitetas suvokia, kad šis siekis sukelia **prieštaravimų** tarp būtino **skaidrumo**, **Europos Audito Rūmų** taisyklių ir visų sprendimus priimančių subjektų **požiūrių spektro**. Dėl to Komisija arba jos įpareigotos agentūros gali ir privalo prisiimti daugiau dalyvaujančioms šalims tenkančios atsakomybės (tačiau tuo tikslu turėtų būti iš naujo apgalvojama jų asmeninės atsakomybės rizika). Tai kartu lemia dalyvaujančioms šalims keliamus labai aukštus reikalavimus išmanyti tam tikrą sritį; todėl Komitetas pakartotinai rekomenduoja, kad tam būtini ilgametę patirtį turintys tam tikros srities specialistai. Komitetas primena su šia tema susijusias ankstesnes rekomendacijas ([27]).

4.14.2 Ypač svarbus požiūris į inovacijas ir vidutinio lygio viršijimą yra būtinybė būti pasirengusiam nesėkmės atveju **priimti nežinomybę** ir **riziką**. Skverbimasis į mokslo ir technikos požiūriu neištirtas sritis ir nežinomų dalykų ieškojimas negali būti suplanuotas arba pateiktas taip, kad galėtų būti užtikrinta sėkmė, ir priešingai, jei viskas yra žinoma iš anksto, neįmanoma sužinoti nieko nauja. Taigi „nesėkmė“ negali būti vertinama apskritai, o turėtų būti vertinama kaip naudinga patirtis „bandymų ir klaidų“ („trial-and-error“) procese. **Galimybės ir rizika** yra dvi to paties medalio pusės.

4.14.3 Steigti išorines agentūras rekomenduojama tik tuo atveju, jei taip būtų galima užtikrinti žymų administracinių procedūrų pagerinimą ir gauti aiškią finansinę naudą. Galimos papildomos arba išorinės **administracinės išlaidos jokiu būdu negali sumažinti realiems moksliniams tyrimams skirto biudžeto!**

4.15 Komitetas ypač pritaria ir toms į specialią **„Pajėgumų“** programą įtrauktoms svarbioms programos dalims, kurios apima mokslinių tyrimų infrastruktūros, MVĮ skirtų mokslinių tyrimų, žinių regionų, mokslinių tyrimų potencialo ir mokslo visuomenėje punktus bei tarptautinio bendradarbiavimo veiklą.

4.15.1 Būtina pabrėžti svarbų tikslą labiau įtraukti **mažas ir vidutines įmones (MVĮ)** į mokslinių tyrimų ir inovacijų procesą ir tam sukurti tinkamą aplinką ir priemones.

([24]) Europos Sąjungos oficialusis leidinys, L 75/67, 2005 3 22.

([25]) Tai yra susiję su, pvz., a) fakto neįvertinimu, kad pagrindinė mokslinių tyrimų užduotis yra kurti naujas žinias, o klausimas, kas tarnauja žmonijai arba kas yra svarbu visuomenei, kiekvienu konkrečiu atveju nėra tinkamas kriterijus (šiuo klausimu žr. OL C 221, 2001 8 7, 4 ir 6 skyrius (pvz., 6.7.1 punktą) bei 14 išnašą), arba b) ypatingos dvigubų tyrimų, būtent skirtų ne tik naujoms žinioms užtikrinti, bet ir joms sklaidai, įtvirtinti ir išplėsti, svarba (šiuo klausimu žr., pvz., OL C 221, 2001 8 7, 4.7.5 ir 4.7.6 punktus). Pernelyg apribojančios taisyklės neužtikrina kokybiškų mokslinių tyrimų, jie reikalalinga erdvė.
Sėkmingiausios priemonės siekiant įsiveržti į neištirtas sritis ir pasiekti gerų rezultatų yra skirti daugiausia pasiekusius ir ypač patyrusius tyrinėtojus į vadovaujančias pareigas, pritraukti ir skatinti geriausius mokslininkus bei pakankamai ir patikimai aprūpinti juos prietaisais ir tyrimams būtinomis priemonėmis. Mokslininko kvalifikacijos negalima nei kiekybiškai įvertinti, nei sudaiktinti – jos įvertinimas priklauso nuo patyrusių mokslo srities kolegų nuomonių spektro.

([26]) Prof. Marimon vadovaujamos ekspertų grupės pranešimas, 2004 m. birželio 21 d., 6 pagrindų programa.

([27]) OL C 204, 2000 7 18 (CES 595/2000, 9.8.4 punktas).

4.15.2 **Inovacijų programos** teikiama parama gali tapti dar viena gera **paramos MVĮ** ([28]) priemone; tačiau ir čia procedūros turi būti įgyvendinamos ir MVĮ tinkamos apimties. Priklausomai nuo šios inovacijų programos sėkmės, Komitetas mano esant būtina paminėti, kad reikia toliau didinti tiesioginės paramos MVĮ dydį daugiau negu dabartiniu metu esami 15 proc., ypač atsižvelgiant į naujų valstybių narių poreikius. Be to, Komitetas primena savo ankstesnius pasisakymus, kad siekiant padidinti MVĮ, kurios buvo įsteigtos būtent kurti novatoriškus produktus, pagamintus naudojant sudėtingas technologijas, ir pateikti juos rinkai, sėkmės galimybes, be kita ko, būtinas pakankamas jų aprūpinimas pradiniu ir **rizikos kapitalu**, kad jos galėtų sėkmingai įveikti pirmuosius 5–10 veiklos metų. Ekonomikos tyrimai ir tinkama ekonomikos politika čia gali padaryti svarų įnašą.

4.15.3 Taip pat yra svarbūs tikslai optimizuoti ir plėtoti **mokslinių tyrimų infrastruktūrą**, **regioninių** į mokslinius tyrimus orientuotų **organizacijų grupes** bei paramą mokslinių tyrimų potencialui ir jo realizavimą **ES konvergencijos ir atokiausiuose regionuose**. Mokslinių tyrimų infrastruktūros plėtimas ir naujos mokslinių tyrimų infrastruktūros kūrimas skatina ir spartina regioninių, į mokslinius tyrimus orientuotų organizacijų grupių kūrimą. Tačiau ir čia visų pirma reikia pakankamai aprūpinti **rizikos kapitalu**, nes tai taip pat lemia sėkmę.

4.15.4 Komitetas visų pirma pabrėžia pakankamų priemonių infrastruktūros srityje svarbą, siekiant stiprinti universitetus (žr. šia tema 4.12.2 punktą). Atsižvelgdamas į tai, Komitetas atkreipia dėmesį, kad daugelyje ES vietų jau sėkmingai įsteigtos sėkmingai veikiančios sudėtingas technologijas naudojančių įmonių grupės, kurios yra susitelkusios prie tam tikrų universitetų ir (arba) besiribojančioje ekonominėje erdvėje lemia augimą ir inovacijas. (*poles of economic growth*). Žr. šia tema 4.16.2 punktą.

4.15.5 Toliau bus dar kartą kalbama (žr. 5.8 punktą) apie Europos **ypač didelio pajėgumo skaičiavimo centrų**, kaip dar vienos itin svarbios infrastruktūros priemonės, reikšmę.

4.15.6 Kita vertus, Komitetas rekomenduoja **Pajėgumams** priskirtą teminę sritį **„Mokslas visuomenėje“** iš ten išbraukti ([29]) – išskyrus šią temą programoje „Idėjos“ – ir priskirti programai „Bendradarbiavimas“ priklausančiai prioritetinei paprogramei **„Socialiniai, ekonomikos ir humanitariniai mokslai“**. Taip galėtų būti geriau panaudojamos galimos sinergijos tarp šių temų ir nustatomi būtini tarpusavio sąryšiai. Be to, taptų aiškiau, kad šių persidengiančių temų biudžetas sudaro iš viso 3 proc. dalykinių, prioritetinių programų biudžeto.

([28]) COM(2005) 121 final – 2005/0050 (COD).

([29]) Ši rekomendacija labiausiai skirta „Mokslo ir visuomenės“ sociologiniams tyrimams. Priešingai tam, ta biudžeto dalis, kuri yra skirta priemonėms (parodoms, muziejams, konferencijoms), kuriomis pristatomas mokslas, t.y. jų rezultatai ir darbo metodai, ir toliau turi likti sprecialioje „Pajėgumų“ programoje.

4.15.7 Tinkamas ir vaisingas tarptautinis bendradarbiavimas mokslinių tyrimų ir mokymo srityje yra esminė visuotinės partnerystės dalis ir atitinka mokslinių tyrimų ir plėtros esmę. Pajėgumų paprogramei priskiriamos **tarptautinio bendradarbiavimo** ([30]) priemonės padeda siekti svarbaus tikslo vykdyti bendradarbiavimą (žr. taip pat 4.13.1 punktą) su valstybėmis kandidatėmis, su ES besiribojančiomis valstybėmis, besivystančiomis šalimis ir valstybėmis, pasižyminčiomis sparčiai augančia ekonomika. Komitetas pritaria, kad taip pat būtų sudarytos sąlygos svarbiam bendradarbiavimui su mokslo ir technikos srityse labai išsivysčiusiomis šalimis, tokiomis kaip **JAV** ir **Japonija** paprogramėse „Bendradarbiavimas“ arba „Žmonės“, tam tikrais atvejais – net būtų sudaromos dvišalės sutartys tarp oficialių institucijų. Komitetas pripažįsta, kad šis bendradarbiavimas turi kilti dėl atsiradusių tam tikros srities poreikių; tačiau jis rekomenduoja šiuos svarbius faktus pateikti aiškiau ir labiau juos pabrėžti.

4.16 **Paramos moksliniams tyrimams tęstinumas ir priemonės (finansavimo formos).** Savo ankstesnėje nuomonėje Komitetas jau pateikė rekomendacijas dėl abiejų aspektų ir jas primygtinai patvirtina. Atsižvelgdamas į būtinybę užtikrinti geresnį **tęstinumą**, Komitetas dar kartą atkreipia dėmesį į tai, kad tolesnis pasiteisinusių priemonių taikymas sėkmingai padeda siekti šio tikslo ir kad paraiškų teikėjams turėtų būti suteikiama pakankamai laisvės pasirinkti priemones. Tačiau tokios priemonės (kuriai Komisija neteikia pirmenybės) pasirinkimo atveju paraiškų vertinimo procedūros metu negali būti taikomos sankcijos arba nustatomas priemonių pirmumas. Įvertindamas ir **prailgintą 7PP vykdymo laikotarpį**, Komitetas taip pat įžvelgia indėlį gerinant tęstinumą, tačiau tik tuo atveju, jei bus užtikrinamas tinkamas finansavimas.

4.16.1 Kai kurių **priemonių** yra **nauji pavadinimai** arba jos yra **visiškai naujos**. Čia Komitetas pakartoja savo bendro pobūdžio rekomendaciją: viena vertus, pradėjus taikyti naujas priemones arba pakeitus jų pavadinimą, atsižvelgiant į reikalaujamą tęstinumą, su jomis reikia elgtis labai apgalvotai, kita vertus, atliekant būtinus naujų priemonių bandymus, – duoti aiškiai suprasti, kad tai vis dar gali būti bandymų etapas.

4.16.2 Be pirmiau minėtų **technologijų platformų**, **bendros technologijų iniciatyvos** yra tokios naujos priemonės, kurios turėtų padėti steigti ilgalaikę viešojo ir privataus sektoriaus partnerystę. Nors Komitetas pasigenda aiškesnės Komisijos nuomonės šiais klausimais, pvz., dėl skirtumų tarp technologijų platformų, tačiau pramonė, ir ypač MVĮ, to labai tikisi. Jos nuomonė galėtų lemti, pvz., bendradarbiavimo tinklų tarp didelių įmonių ir MVĮ bei universitetų ir tyrimų centrų atsiradimą bei iš esmės pritraukti daugiau investicijų į mokslinius tyrimus ir plėtrą privačiame sektoriuje. (Žr. taip pat 4.15.4 punktą). Todėl turėtų būti ne tik aiškiau sudarytos tokių bendrų technologijų iniciatyvų sąlygos ir veikimo principai, bet ir po atitinkamo laiko patikrinta, ar su šiomis priemonėmis siejami lūkesčiai pasiteisino.

([30]) Žr. taip pat COM RTD info Special INCO, 2005 m. liepos mėn. leidinį.

4.16.3 Komisija turėtų atkreipti dėmesį į tai, kad pradedant vykdyti naujas priemones nebūtų kartojamos klaidos, padarytos įdiegiant „kompetencijos tinklus“ (6PP). Tuo metu klaidinga informavimo politika sukėlė **painiavą,** ir visi dalyviai, net pačioje Komisijoje, esmę suvokė skirtingai. Komitetas mano, kad jam bus suteikta galimybė išnagrinėti šios temos detales vėlesnėje nuomonėje. Jis **pritaria** Komisijos pasiūlymui į finansavimo schemas įtraukti EB sutarties **169 ir 171 straipsniuose** nurodytą veiklą.

5. **Konkrečios pastabos**

5.1 Konkrečios pastabos daugiausia skirtos teminėms **programos „Bendradarbiavimas“ paprogramėms**, kurios yra pagrindų programos esminė dalis. Reikėtų dar kartą pabrėžti, kad Komitetas iš esmės pritaria Komisijos pasiūlymams ir rekomenduoja juos įgyvendinti.

5.2 Komitetas visų pirma pateikia svarbų požiūrį dėl **kelias sritis apimančių bendrų temų**, kurioms pagal jų pobūdį reikalingas bendras koordinavimas arba valdymas ir į kurias dažnai įeina „**Socialinių, ekonomikos ir humanitarinių mokslų“ paprogramė** (žr. taip pat 5.8 punktą). Todėl būtina užtikrinti, kad, nepaisant taip pat dėl administracinių priežasčių atsirandančios neišvengiamos detalios atskirų programų struktūros, būtų nustatytas ir apsvarstytas **svarbiausias sąryšis** tarp daugelio spręstinų problemų ir iš jo pasimokyta. Atsižvelgdamas į tai, Komitetas rekomenduoja užtikrinti bendrą koordinavimą ir būtiną tarpusavio sąveiką.

5.2.1 Šioms temoms priklausanti **su saugumu susijusių mokslinių tyrimų ir kovos su terorizmu** tema jau aptarta 4 skyriuje.

5.2.2 Kaip dar vienas pavyzdys gali būti paminėta **demografinė raida** ([31]). Tam būtini tyrimai apima ne tik demografinius faktus, priežastis ir tendencijas, daugelyje valstybių narių pastebimą nerimą keliantį mažą gimstamumą, bet ir vis dar nuolat ilgėjančios vidutinės gyvenimo trukmės pasekmes. Pastaruoju atveju kalbama apie būtinus geriatrinius arba medicininius mokslinius tyrimus ir slaugos metodus ([32]). Ypač svarbūs yra su visa sudėtinga problematika susiję socialiniai ir ekonominiai dalykai.

5.2.3 **Sveikata** (žr. 5.9 punktą) galiausiai taip pat yra bendra tema, kadangi jai daro įtaką gyvenimo būdas, darbo sąlygos, aplinka, mityba, skiepijimasis, priklausomybė nuo narkotinių medžiagų ir kt.

5.3 Tačiau ir kai kurios paprogramės savaime yra tarpusavyje labai **susijusios programos**. Jų rezultatai tiesiogiai naudingi ne tik Europos pramonės pajėgumui, bet ir kitoms paprogramėms dėl jų teminio tarpusavio sąryšio. (Šia tema žr. dar kartą 5.2 punktą).

5.4 Tai ypač taikytina **Informacinių ir ryšių technologijų** (IRT) bei **Biotechnologijų** ir **Nanomokslų, nanotechnologijų, medžiagų ir naujų gamybos technologijų** paprogramėms. **Energetikos** paprogramė taip pat yra glaudžiai susieta su **Aplinkos** ir **Transporto** paprogramėmis. Todėl atskirų paprogramių subalansuotumą geriausiu atveju įmanoma įvertinti tik kokybiškai. Šiuo požiūriu šios pastabos turėtų būti suprantamos tik atsižvelgiant į šį apribojimą.

5.5 Informacinės ir ryšių technologijos (**IRT**) iš tiesų yra svarbiausios technologijos visoms pramonės, ekonomikos, paslaugų, mokslo ir technikos sritims, įskaitant saugumą ir gynybą. Jos yra esminė pasaulinės konkurencijos dalis. Taip pat atsižvelgiant į ypač didelio pajėgumo kompiuterių svarbą sprendžiant daugelį svarbių klausimų, susijusių su klimato tyrimais, tyrimais saugumo, medžiagų srityse, arba net pvz., naujų medicininių veikliųjų medžiagų sinteze, Europoje būtina įveikti didelį atsilikimą, ypač palyginti su Japonija ir JAV. Tai yrs susiję ne tik su Europos ypač didelio pajėgumo skaičiavimo centrų įkūrimu, kuris labiau priklauso programos „Pajėgumai“ arba „Infrastruktūra“ uždaviniams, bet ir su nepriklausomu su tuo susijusios techninės ir programinės kompiuterių įrangos kūrimu Europoje.

5.5.1 Tačiau reikia pastebėti, kad ir šį kartą, kaip ir 6PP, IRT paprogramei vėl numatyta didžiausia finansavimo dalis. Atsižvelgiant taip pat į kitų temų, ypač tokių kaip energetika arba, pvz., sveikata, ekonominę svarbą, kyla klausimas, ar čia turėtų būti palikta galimybė **pakeisti** tam tikrus **akcentus** paprogramių tarpusavio susietumo prasme. Atsakymas į šį klausimą, be kita ko, priklauso ir nuo to, kokiu mastu IRT programa padeda vykdyti kitas programas, tokias kaip, pvz., su saugumu susijusius mokslinius tyrimus ar kosmoso tyrinėjimus.

5.5.2 Paskatintas šio pavyzdžio, Komitetas iš esmės rekomenduoja vykdant 7PP leisti **pakankamai lanksčiai skirstyti finansavimą** atskiroms paprogramėms arba pasinaudoti numatytu paprogramių tarpusavio susietumu, pvz., bendrai skiriant lėšas paprogramėms. Komiteto pareikšta pastaba dėl IRT taip pat taikytina „Transporto“ ir „Kosmoso“ (pvz., aeronautikos) paprogramėms.

5.5.3 Komitetas dar kartą išreiškia savo pritarimą pradėtam **GALILEO projekto**, kuris yra geras pavyzdys, kaip reikia taikyti subsidiarumo principą, vykdymui. Komitetas šio projekto technologijoje ir visų pirma jį naudojant taip pat pastebi tipiškų daugelį sričių apimančios bendros užduoties, kuri kartu turi didelę techninių naujovių vertę, ypatybių.

([31]) CESE 818/2005.
([32]) OL C 74, 2005 3 23.

5.6 Komitetas kartoja, kad jis ypač pritaria svarbios **„Energetikos“** paprogramės įkūrimui Septintojoje pagrindų programoje, ir tai pagaliau atitinka jo ne kartą išreikštą rekomendaciją. Tačiau net atsižvelgiant į faktą, kad 7PP– Euratomas taip pat skiria daug dėmesio moksliniams tyrimams energetikos srityje, Komitetas laikosi nuomonės, kad šiai gyvybiškai svarbiai ir ypač aktualiai temai turėtų būti teikiama dar didesnė reikšmė. Energija yra pagrindinis konkurencingos ekonomikos „maisto produktas“, dėl kurio šiuo metu ypač **kelia nerimą** ne tik ES **priklausomymas nuo importo**, bet ir kurio atveju vidutinės trukmės laikotarpiu numatomas naudingų išteklių trūkumas. Energijos problemos sprendimo būdas yra moksliniai tyrimai ir plėtra.

5.6.1 Todėl Komitetas pritaria, kad **atsinaujinančių energijos šaltinių** plėtojimui teikiama tokia didelė svarba. Jie yra labai svarbūs sprendžiant bendras energijos ir aplinkos problemas (globalinis atšilimas). Komitetas pateikia nuorodą į gausias savo nuomones ([33]), kuriose nagrinėjama būtinybė atlikti visą spektrą atsinaujinančių energijos šaltinių mokslinių tyrimų – nuo geotermijos, biomasės, saulės ir vėjo energijos iki saugojimo technologijų. 7PP suteiktas finansavimas atsinaujinantiems energijos šaltiniams bus dar viena svarbi parama, papildanti įvairias paramos priemones, skatinančias pateikimą rinkai (pvz., energijos tiekimo įstatymus), kurios turėtų skatinti rinkai tinkamų produktų kūrimą. Komitetas rekomenduoja atlikti tyrimus, kurie tiksliau patikrintų atsinaujinančių sistemų energijos balansus, kadangi pastaruoju metu, pvz., buvo abejojama dėl kai kurių biologinio kuro rūšių teigiamo energijos efektyvumo ([34]).

5.6.2 Tačiau Komitetas ypač pažymi, kad **„klasikinių“** iškastinio kuro **energijos šaltinių – anglių, naftos ir gamtinių dujų** ([35]) – vartojimas kaip ir anksčiau, taigi dar keletą dešimtmečių bus Europos ir pasaulio aprūpinimo energija pagrindas. Todėl visa mokslinių tyrimų ir plėtros veikla, kuria **didinamas** šių energijos šaltinių gavybos, transporto ir panaudojimo **efektyvumas** ir kartu tiesiogiai ar netiesiogiai mažinamas išmetamųjų dujų kiekis, yra labai svarbi ekonominiu ir aplinkosaugos politikos požiūriu. Šie punktai „Energetikos“ paprogramėje įtraukti CO2 mažinimo (įskaitant **CO**2 **išskyrimą** ir laikymą) ir efektyvumo didinimo pavadinimais. Tačiau turėtų būti užtikrinama, kad jiems bus skiriamos būtinos lėšos. Šiuo atveju pastebima sinergija su **„Medžiagų“** ir „**Transporto“** paprogramėmis. Komitetas taip pat pritaria giminingos mokslinių tyrimų programos „Anglys ir plienas“ ([36]) vykdymui.

5.6.3 Todėl Komitetas rekomenduoja, be mokslinių tyrimų ir plėtros veiklos, skirtos atsinaujinantiems energijos šaltiniams, taip pat reikiamą dėmesį skirti technologijoms energetikos srityje, naudojančioms iškastinį kurą. Tai yra dar svarbiau dėl to, kad per ateinančius du dešimtmečius didesnė dalis iškastinį kurą naudojančių elektrinių turės būti pakeistos ir papildytos naujomis (ES jų yra keli šimtai!). Tai padaryti naudojant **šiuolaikinę techniką** yra labai svarbu ekonominiu ir aplinkosaugos politikos požiūriu. Pagaliau, atsižvelgiant į dideles naftos kainas, gali iškilti ne mažiau svarbus klausimas, kada degalų gavybos iš anglių technologijos galėtų tapti ekonomiškai konkurencinga alternatyva.

5.6.4 Kalbant apie kitas detales, Komitetas pateikia nuorodą į savo anksčiau ir šiuo metu pateiktas nuomones ([37]) dėl mokslinių tyrimų energetikos srityje ir energetikos problematikos.

5.7 Pagaliau technologijų tobulinimas energetikos srityje taip pat yra viena svarbiausių priemonių kovoje su klimato kaita ir kitu nepageidaujamu klimato poveikiu ([38]).

5.7.1 Todėl šis esminis abiejų paprogramių ryšys turėtų būti panaudotas siekiant jas optimizuoti. Nors moksliniai tyrimai „Aplinkos“ paprogramėje (įskaitant klimato kaitą) turėtų pateikti daugiausia tik **įvertinimą**, „Energetikos“ paprogramė pateikia jau **sprendimo būdus**.

5.7.2 Tačiau net ir „Aplinkos“ paprogramėje turėtų būti sukurti ir panaudoti svarbūs tarpusavio ryšiai ir sinergija tarp analizės arba diagnozės (pvz., jūros dugno geologija) ir galimo sprendimo būdo (pvz., jūros dugno apsauga).

5.8 **„Socialinių, ekonomikos ir humanitarinių mokslų“** paprogramė, papildyta 4.15.4 skirsnyje priskirta programa **„Mokslas visuomenėje“**, taip pat turėtų būti suprantama kaip bendra tema. Komitetas primena apie savo ankstesnę rekomendaciją sustiprinti ryšį tarp gamtos ir humanitarinių mokslų (įskaitant socialinius mokslus), jų atstovų, taip pat jų metodų ir kriterijų ([39]). Socialiniai ir humanitariniai mokslai turėtų būti taip pat įtraukti analizuojant priežastinius dalykus, atliekant su saugumu susijusius mokslinius tyrimus.

5.8.1 Šiame kontekste Komitetas pritaria išskirtinei **ekonominių tyrimų** svarbai, kad atsižvelgiant į visuotinę konkurenciją ir kitas globalizavimo pasekmes būtų sukurti bendrajai rinkai ir Lisabonos strategijai skirti geriausi metodai. Komitetas pabrėžia, kad tyrimai ir politinės konsultacijos yra neatidėliotini (taip pat žr. Jungtinio tyrimų centro programą, 5.10.1 punktas),

([33]) Pvz. OL C 241, 2002 10 7; OL C 221, 2005 9 8 ir OL C 286,2005 11 17.

([34]) David Pimentel ir Ted. W. Patzek, Natural Resources Research, Vol. 14, No 1, 2005.

([35]) OL C 120, 2005 5 20.

([36]) OL C 294 2005 11 25

([37]) OL C 241, 2002 10 7, OL C 133, 2003 6 6; OL C 108, 2004 4 30; OL C 110, 2004 4 30; OL C 302, 2004 12 7; OL C 286, 2005 11 17; OL C 120, 2005 5 20.

([38]) Taip pat žr. 2005 m. rugsėjo mėn. Deutsche Physikalische Gesellschaft „Klimaschutz und Energieversorgung in Deutschland 1990-2020“.

([39]) Kalbama apie labai sudėtingą klausimo formulavimą, kuris iš dalies pateiktas OL C 221, 2001 8 7, 3.9 punkte ir 6 skyriuje.

siekiant išsiaiškinti nadarbo priežastis, įvairių ekonominių sistemų pranašumus ir trūkumus, demografinių tendencijų priežastis, poveikį ir galimus krypties pokyčius. Komitetas pabrėžia, kad ne mažiau svarbu yra vykdyti nuodugnius sąryšio tarp mokslinių tyrimų, naujovių ir gerovės tyrimus.

5.8.2 Pasitelkus **teisės mokslus** taip pat bandoma padėti mokslinius pagrindus visoms ES politikos sritims, pvz., socialinei politikai, teisės politikai, ekonominei politikai (pinigų ir finansų politikai, mokesčių politikai, inovacijų politikai ir kt.) ir saugumo politikai. Ypač svarstomi politiniai, ekonominiai, teisiniai tolesnės vidinės ES raidos klausimai, įskaitant bendrąją rinką, sanglaudą, integraciją bei valdymą.

5.8.3 Komitetas pabrėžia ypač aktualų **politinės ir kultūrinės Europos Sąjungos savimonės ir ES sienų** klausimą. Be to, turėtų būti įvardyti dalykai, vienijantys Europos kultūrą ne tik meno, mokslo, architektūros, technikos ir mados, bet ir idėjų kūrimo istorijos, teisės, vertybių sistemos ir valstybės valdymo srityse. Šiuolaikinė valstybės idėja atsirado Europoje (ir pirmą kartą įgyvendinta JAV). Tačiau tai reiškia, kad būtini nuodugnūs kultūros apibrėžimo, jos aspektų, neapibrėžtumo, vertybių skalės ir neteisingo supratimo tyrimai.

5.8.4 Atsižvelgiant į spręstinų klausimų įvairovę, „Socialinių, ekonominių ir humanitarinių mokslų“ paprogramei numatytas **biudžetas** gali būti įvertintas kaip **nepakankamas**, nors buvo pasiūlyta įtraukti „Mokslas visuomenėje“ programos biudžetą. Siekiant tai galutinai įvertinti, būtina įtraukti tas humanitarinių mokslų sprendžiamas dalines užduotis, kurios yra numatytos kitose paprogramėse, pvz., energetikos paprogramėje.

5.8.5 Pagaliau Komitetas pabrėžia didelę svarbą **etinių dalykų**, su kuriais susiduriama žinių, mokslinių tyrimų ir taikymo srityse bei įvertinant riziką ir galimybes. Svarbus klausimas, taip pat atsižvelgiant į Lisabonos strategiją, yra susijęs su tarpusavio sąryšiais ir prieštaravimais tarp ideologinių ir dogmatinių požiūrių, pasirengimo rizikuoti ir pažangos.

5.8.6 Taip dar kartą svarstomos su „**Mokslu visuomenėje“** susijusios temos. Šiuo klausimu Komitetas jau yra parengęs išsamią nuomonę ([40]). Ir ankstesniame šios nuomonės projekte Komitetas pritaria Komisijos pasiūlytai temų įvairovei. Taip pat būtina siekti, kad moksliniai tyrimai ir jų rezultatai taptų lengviau prieinami piliečiams, būtų stiprinamas abipusis supratimas ir ypač jaunimas būtų skatinamas pasirinkti mokslininko kelią. Siūlomas forumas, kuriame piliečiai ir vartotojai būtų supažindinami su mokslu ir moksliniais tyrimais ir galėtų pareikšti savo nuomonę.

([40]) OL C 221, 2001 8 7.

5.8.6.1 Šiuo tikslu Komitetas teikia didelę svarbą tokiai veiklai, kuri leidžia palaikyti tiesioginį ryšį arba net „aktyviai dalyvauti“: geri technikos muziejai, specialiai įrengtos laboratorijos, „atvirų durų dienos“ ir kt. Tačiau visų pirma kokybiškoms ir vaizdžioms **gamtos mokslų dalykų paskaitoms** vėl turėtų būti skiriama pakankamai dėmesio aukštųjų mokyklų mokymo programose! Taip ypač turėtų būti skatinamas domėjimasis gamtos mokslais, technika ir jų supratimas. Tik turint pakankamai žinių galima teisingai vertinti.

5.8.6.2 Žinios gamtos mokslų srityje taip pat yra būtinos ugdant mastymą ir formuojant **aiškų pasaulio suvokimą**.

5.8.6.3 Tačiau taip pat svarbu į diskusijas ir sprendimų priėmimo procesą labiau įtraukti pačius šioje programoje dalyvaujančius tyrinėtojus ir jų požiūrį.

5.9 Ypač svarbi paprogramė yra susijusi su labai plačia ir Komiteto ne kartą nagrinėta **sveikatos** tema. Paprogramė apima visus mokslinių tyrimų ir plėtros darbus, kurie yra susiję su ligų diagnozės, gydymo, palengvinimo ir prevencijos temomis.

5.9.1 Pirmenybė čia visų pirma turėtų būti teikiama tokių ligų, kurios sukelia didelį vaikų, suaugusiųjų ir vyresnio amžiaus žmonių **mirtingumą** ir **sergamumą,** arba nuo kurių per nevaldomas epidemijas miršta daug ligonių, gydymui ir prevencijai.

5.9.2 Nuolatinį vidutinės gyvenimo trukmės ilgėjimą lemia tiek ankstesni medicinos laimėjimai, tiek vis geresnių ir sveikesnių maisto produktų pasiūla. Tačiau vis dažniau pasireiškia **su gyvenimo būdu** (pvz., nutukimas ([41]), rūkymas) **susijusios ligos** bei **su profesija** ir **senatve susijusios ligos** ir negalavimai. Pastarosios temos svarba jau ne kartą aptarta ([42]), ji apima ne tik medicininius ir žmogiškuosius aspektus, bet ir, kalbant apie darbingumą ir išlaidas slaugai, ekonominius aspektus; ji taip pat svarbi su sveikatos apsaugos sistemos organizavimu ir finansavimu bei su pažangos medicinos srityje rezultatų taikymu susijusių temų visumai. Tai pasakytina ir apie mokslinių tyrimų darbus siekiant palengvinti **negalią**, gerinti neįgaliųjų gyvenimo kokybę ir siekiant galimos jų integracijos į užimtumo procesą.

5.9.3 Tačiau neįgaliųjų problemos ir sveikatos apsaugos problemos yra nevienodai finansuojamos, todėl į neįgalumą būtina atsižvelgti visuose svarbiuose programos skyriuose.

([41]) OL C 24, 2006 1 31.
([42]) Žr. 5.2.2 punkto išnašas.

5.9.4 Komitetas atkreipia dėmesį į sveikatos temos **tarptautinį mastą**: viena vertus, į bendradarbiavimą su tomis valstybėmis, kurios vykdo intensyvius ir sėkmingus mokslinius tyrimus, kita vertus, į pagalbos sveikatos apsaugos srityje besivystančioms šalims aspektus. Tai suteikia ypatingos svarbos bendradarbiavimui su Pasauline sveikatos organizacija (PSO).

5.9.5 Naujų ligų sukėlėjų plitimas visame pasaulyje taip pat yra tarptautinio masto tema, jos kontekste bendradarbiavimas su **PSO** taip pat yra labai svarbus.

5.9.6 Be to, tarptautinis bendradarbiavimas atveria galimybes atlikti nuodugnius klinikinius tyrimus ne tik su sergančiais gyventojais, bet ir atsižvelgiant į ligonių amžių: su vaikais, suaugusiaisiais ir senyvo amžiaus žmonėmis.

5.9.7 Reikšmingi privačių pramonės įmonių (farmacijos pramonės ir įrenginių gamintojų) atliekami mokslinių tyrimų ir plėtros darbai sveikatos apsaugos srityje yra geras 169 straipsnio taikymo **partnerystėms tarp privačių pramonės įmonių ir viešojo sektoriaus** (taip pat valstybių narių) **finansuojamų mokslinių tyrimų pavyzdys**.

5.10 **Jungtinis tyrimų centras (JTC)** (veikla nebranduolinėje srityje)

5.10.1 JTC dalyvauja veikloje srityse, **kurios** galėtų **teikti mokslinę ir techninę paramą ES politikai**. Joms priklauso, pvz., darnaus vystymosi, klimato kaitos, maisto produktų, energijos, transporto, cheminių medžiagų, alternatyvių sprendimų bandymams su gyvūnais, mokslinių tyrimų politikos, informacinių technologijų, pamatinių metodų ir medžiagų sritys bei biotechnologijų rizikos, pavojų ir socialinio ir ekonominio poveikio įvertinimas ir ekonometriniai modeliavimo ir analizės metodai. Tolesnis uždavinys yra sudaryti **pagrindinius** mokslinius ir technologinius **duomenis** įvairioms aplinkos apsaugos ir maisto produktų priežiūros sritims. Tai yra svarus įnašas kuriant Bendrijos teisės aktus.

5.10.2 Komitetas mato papildomą Bendrijos užduotį koordinuoti darbo pasidalijimą tarp nacionalinių metrologijos (matavimo technikos) ir standartizavimo institucijų, kartu dalyvaujant kitose programose. Atsižvelgiant į bendrąją rinką ir Europos integraciją apskritai, turėtų būti apsvarstyta galimybė įkurti **Europos standartų biurą**, į šį procesą įtraukiant anksčiau atsakingas nacionalines institucijas, svarbias pramonės šakas ir JTC. Ankstesnė įvairovė sudarytų sąlygas lygiagrečiai kurti metodus, atlikti metodų palyginimą bei naujų metodų kūrimą, užtikrinant ypač patikimą aprūpinimą ir koordinavimą.

5.10.3 Komitetas reiškia pasitenkinimą, kad JTC veikla yra **susieta** su **tarptautine mokslo bendrija**. Tokį įtraukimą jis laiko ypač svarbiu 5.8 punkte paminėtiems socialiniams, ekonomikos ir humanitariniams mokslams.

6. 7 **pagrindų programa – Euratomas (7PP-Euratomas)**

6.1 **Valdoma branduolio sintezė**. Komitetas kartoja savo neseniai pateiktoje nuomonėje ([43])„Sintezės energija“ pateiktą teiginį, kad taikus sintezės energijos naudojimas turi galimybę tolimoje perspektyvoje gerokai prisidėti sprendžiant aprūpinimo energija problemą tvarumo, tinkamumo aplinkai ir konkurencingumo požiūriu. Kaip ir branduolio dalijimosi atveju branduolio sintezė neišskiria jokių klimatui įtaką darančių dujų ir turi kitų svarbių pranašumų.

6.1.1 Komitetas sveikina Komisiją ir kitas dalyvaujančias šalis, sėkmingai baigusias Komiteto pasiūlytas derybas, dėl kurių Europoje vykdomas svarbus tarptautinis projektas ITER. Įgyvendinant **ITER** ([44]) bus žengtas lemiamas žingsnis ateities parodomojo reaktoriaus DEMO link. Tačiau tai taip pat priklauso nuo įsipareigojimų finansuoti ITER programą, kaip tai numatyta sutartyje, ir tam būtinas parengiamąsias ir susijusias programas bei su **DEMO** susijusias parengiamąsias programas.

6.1.2 Atsižvelgdamas į tai, Komitetas kreipiasi į valstybes nares, ragindamas jas svariai dalyvauti Europos sintezės programoje ir atitinkamai remti savo su programa susietas laboratorijas. Komitetas suvokia, kad dabar toks sintezės programos yra etapas, kai reikalingos nemažos ir daug didesnės nei anksčiau lėšos. Tačiau jis mano, kad, atsižvelgiant į šio energijos šaltinio potencialą ir energijos problemos svarbą, tai yra būtina ir pateisinama.

6.1.3 Kalbant apie kitas detales, Komitetas pateikia nuorodą į savo neseniai šia tema parengtą nuomonę ([45]). Jis akcentuoja kūrimo darbus, **skirtus parengti DEMO** (medžiagų kūrimą, apvalkalo kūrimą, sistemos koncepciją ir kt.), ir tyrimus, susijusius su patobulintomis **apribojimo schemomis**.

([43]) OL C 302, 2004 12 7.

([44]) ITER gamins 500 MW sintezės galingumą. Tai žingsnis tarp nūdienos eksperimentų plazmos fizikos srityje, tokių kaip JET, ir ateityje elektros energiją gaminsiančios parodomosios elektrinės DEMO. Tai tarptautinis projektas, kurio partnerės yra Kinija, ES bei Šveicarija, Japonija, Korėja, Rusija ir JAV ir kuris bus įgyvendinamas Cararachen vietovėje (Prancūzija).

([45]) Žr. 44 išnašą.

6.2 **Branduolio dalijimasis**. Branduolinė energija šiuo metu yra svarbiausias pagrindinės apkrovos elektros energijos, pagamintos be anglies emisijos, šaltinis. Tačiau dalis gyventojų yra susirūpinę dėl jos eksploatavimo rizikos ir saugaus panaudoto branduolinio kuro medžiagų laidojimo. Komitetas primena savo nuomones dėl branduolinės energijos ([46]) (branduolio dalijimosi) ir dėl vadinamojo branduolinio paketo ([47]). Jau pastarojoje Komitetas nurodė, kad jis *remia Komisijos ketinimus intensyviai skatinti ir Bendrijos mastu koordinuoti mokslinius tyrimus branduolinių technologinių įrenginių saugumo ir radioaktyviųjų atliekų laidojimo srityje*. Komisijos pasiūlytos priemonės atlieka šią užduotį ir jų turiniui yra pritariama.

6.2.1 **Reaktorių sistemos**. Kalbama apie mokslinius tyrimus, nukreiptus į nuolatinį esamų reaktorių sistemų (taip pat branduolinio kuro ciklo įrenginių) eksploatavimo saugos palaikymą, bei reaktorių, kurie bus pastatyti artimiausiu metu ar vėliau, potencialo ir saugos aspektų įvertinimą.

6.2.1.1 Pastarąjį Komitetas laiko itin svarbiu; tai turėtų sudaryti prielaidas **inovatyvių reaktorių sistemų kūrimui**. Technikos raidos istorija parodė, kad didžiausia pažanga gali būti pasiekta vykdant inovacinę plėtrą arba sistemų ir koncepcijų kartų kaitą. Atsižvelgiant į branduolinės energetikos svarbą energijos politikai, turėtų būti atskleistas ir panaudotas turimas potencialas: saugos didinimas, radioaktyviųjų medžiagų (ypač ilgai išliekančių) kiekio mažinimas, išteklių taupymas ir kitų išteklių panaudojimas.

6.2.2 **Radiacinė sauga**. Tikslas yra nuodugniai moksliškai pagrįsti gyventojų saugą nuo tokios formos jonizuojančios spinduliuotės, kokia ji aptinkama naudojant radioaktyviąją spinduliuotę ar kitus spinduliuotės šaltinius medicinoje, moksliniuose tyrimuose ir pramonėje (įskaitant branduolinės energijos gamybą). Ypač svarbus tyrimų objektas yra **labai mažų spinduliuotės dozių** poveikis, duomenys apie kurį yra statistiškai sunkiai prieinami ir apie kurį dėl šios priežasties vis dar pateikiamos viena kitai prieštaraujančios nuomonės.

6.2.3 Ypač svarbūs yra procesai, kuriais užtikrinama branduolinių ginklų gamyboje naudojamų medžiagų arba technologijų **neplatinimo** techninė kontrolė ir stebėjimas.

6.3 Siekiant užtikrinti branduolio sintezės elektrinės plėtrą bei saugų branduolio dalijimosi reaktorių eksploatavimą ir tolesnę plėtrą, būtina neatidėliotinai **parengti** pakankamai naujų aukštos kvalifikacijos **specialistų** ir juos **išmokyti dirbti** su atitinkamais bandomaisiais įrenginiais. Tai galima pasiekti tik tuo atveju, jei branduolinei technikai Europoje vėl bus teikiama daugiau dėmesio ir todėl padidės jaunųjų mokslininkų susidomėjimas. Čia taip pat, kaip ir praeityje, **moksliniai tyrimai ir mokymas** turėtų sudaryti vieną **simbiozę**.

6.3.1 Kalbant apie kitas detales, Komitetas pateikia nuorodą į savo neseniai šia tema pateiktas nuomones ([48]).

6.4 *Jungtinis tyrimų centras – programa Euratomas*

6.4.1 Komitetas pritaria, kad Jungtinis tyrimų centras (JTC) **teiktų paramą politikos formavimo procesui** branduolinėje srityje, įskaitant esamos politikos įgyvendinimą ir stebėseną bei reagavimą į naujus poreikius.

6.4.2 Komitetas mano, kad **pagrindines tvarkymo, saugos ir stebėsenos** temas nustatyti „branduolinės“ JTC programos prioritetais yra nuoseklu; būtent čia pasireiškia piliečių susirūpinimas bei būtinybė ieškoti patikimų sprendimų. Komitetas laikosi nuomonės, kad ši veikla taip pat turi būti susieta ir koordinuojama su valstybių narių veikla atitinkamoje srityje.

6.4.3 Komiteto nuomone, taip pat svarbi užduotis (toliau) kurti metodus, leidžiančius dar geriau stebėti branduoliniams ginklams naudojamų medžiagų ir technologijų **neplatinimą** (žr. taip pat 4.10.2 punktą).

2005 m. gruodžio 14 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pimininkė
Anne-Marie SIGMUND

([46]) OL C 110, 2004 4 30.
([47]) OL C 133, 2003 6 6.
([48]) Žr. ankstesnes išnašas.